

ผลของการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย
ร่วมกันของคิงที่มีต่ออัตราการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ ความพึงพอใจ
ในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน และความพึงพอใจของพยาบาล
ในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย*

**Effects of Using Discharge Planning Based on King's Theory
of Goal Attainment on Readmission Rate and Diabetes Patients'
Satisfaction with Nursing Service and Nurses' Satisfaction
with Discharge Planning**

ดวงทรัพย์ วรรณประเวศ,** พย.ม.

สัททยา รัตนจรณะ,*** Ph.D.

สกุลกู,*** Ph.D.

Doungsub Wannapaves, M.N.S.

Sahattaya Rattanajarana, Ph.D.

Suwadee Sakulkoo, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงต่ออัตราการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ ความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน และความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน 1 จังหวัดชลบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคัดเลือกแบบตามสะดวกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับรูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับรูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามปกติ และพยาบาลที่รับผิดชอบการวางแผนจำหน่าย จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

แบบบันทึกการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ แบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน แบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและมีความสัมพันธ์แอลฟาครอนบาคเท่ากับ .97 และ .94 ตามลำดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาไคสแควร์ การทดสอบฟิชเชอร์เอ็กซ์แทรกซ์เทสต์ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า อัตราการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำของกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม ความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -10.61, p < .05$) และความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 19.41, p < .05$)

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชน 1 จังหวัด ชลบุรี

*** อาจารย์ สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัยนี้เสนอแนะว่า ผู้บริหารทางการพยาบาลควรสนับสนุนให้พยาบาลประยุกต์ใช้การวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงเพื่อเพิ่มความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยและความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย

คำสำคัญ : ผู้ป่วยเบาหวาน การวางแผนจำหน่าย ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง ความพึงพอใจ

Abstract

This quasi-experimental research design aimed to studied the effects of using discharge planning based on King's theory of goal attainment on readmission rates and diabetes patients' satisfaction with nursing service and comparing nurses' satisfaction with discharge planning. Samples consisted of diabetes mellitus patient and nurses from Aikchol 1 hospital, Chonburi province. They were conveniently selected and were assigned into experimental and control group equally. Thirty patients of the experimental group received discharge planning based on King's theory of goal attainment and the other 30 patients of the control group received regular discharge, planning. Additionally, fifteen nurses who responsible for discharge planning also participated in this study. Instruments consisted of the readmission form, the diabetes mellitus patients' satisfaction with nursing service questionnaire, and the nurses' satisfaction with using the discharge planning questionnaire. Content validity by the expert panels was performed and Cronbach's alpha coefficients reliability were obtained with .97 and .94,

respectively. Data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square test, Fisher's exact test and t-tests.

The finding revealed that the readmission rate of diabetes mellitus patients in the experimental group was not statistically different comparing to the control group. The diabetes patients' satisfaction of nursing service in the experimental group was significantly higher than that of the control group ($t = -10.61, p < .05$) as well as the nurses' satisfaction of the posttest was significantly higher than the pretest ($t = 19.41, p < .05$).

The result of this study suggests nurse administrators should facilitate nursing staff to apply this discharge planning based on King's theory of goal attainment in order to increased patienys' satisfaction with nursing service and nurses' satisfaction with discharge planning.

Key words : Diabetes patients, discharge planning, King's theory of goal attainment, satisfaction

ความสำคัญของปัญหา

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พบผู้ป่วยโรคเบาหวานจำนวน 176,685 คน คิดเป็นจำนวนผู้ป่วยที่มากเป็นอันดับที่ 2 รองจากโรคหลอดเลือดสมอง (อมราทองหงษ์ กมลชนก เทพสิทธิ์า ภาคภูมิ จงพิริยะอนันต์ และธนวันต์ กาภิรมย์, ๒๕๕๕) จากการสำรวจสถานะสุขภาพของคนไทยของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผู้ที่ไม่ทราบ

ว่าเป็นโรคเบาหวานถึง ร้อยละ 31.2 (นุชรี อาบสุวรรณ และนิตยา พันธุเวช, 2555) ซึ่งผู้ป่วยที่ไม่ทราบว่า เป็นโรคเบาหวานจะไม่ได้ดูแลตนเองในการสังเกต อาการผิดปกติ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นทุกระบบ ทำให้ต้องใช้เวลาในการรักษาในโรงพยาบาลนาน ผู้ป่วย มีคุณภาพชีวิตลดลงและเสียชีวิตได้ (เพชร รอดอารีย์, 2550) จากการศึกษาของอ๋อนน้อย ธูปะวิโรจน์ (2550) พบว่า อัตราการกลับเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยเบาหวาน มีสาเหตุที่พบบ่อย คือ ผู้ป่วยขาด ความรู้และความตระหนักในการดูแลตนเองที่ถูกต้อง จึงเป็นผลให้เกิดภาวะโรคแทรกซ้อนตามมา โดยโรค แทรกซ้อนที่พบบ่อย คือ ระดับน้ำตาลสูง-ต่ำ ผล ที่ทำ เป็นต้น รวมถึงการให้ข้อมูลแบบทางเดียวของ พยาบาลและการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ครบถ้วนแก่ ผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ไม่ เพียงพอส่งผลกระทบต่อหลายด้าน

กระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายในการ ปรับปรุงบริการสุขภาพด้วยการส่งเสริมให้บุคลากร สร้างความรู้ และส่งเสริมการดูแลตนเองให้กับ ผู้ป่วยเบาหวาน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2555) การวางแผนจำหน่าย เป็นกระบวนการที่ใช้เตรียมความพร้อมของผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ และทักษะในการดูแลตนเอง การวางแผนจำหน่าย เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพและมาตรฐานการพยาบาล การวางแผนจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิด ผลลัพธ์คือ ผู้ป่วยได้รับการดูแลต่อเนื่อง ลดระยะ เวลาการนอนโรงพยาบาล ลดอัตราการกลับเข้ารับ การรักษาซ้ำ รวมทั้งเพิ่มความพึงพอใจในบริการ พยาบาลของผู้ป่วย (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพ ของโรงพยาบาล, 2549) นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการ พัฒนาความรู้ของบุคลากรทำให้เกิดความพึงพอใจ แก่ผู้ให้บริการ (Shepperd, Parks, McClaren & Phillips, 2010) ผู้บริหารทางการพยาบาลจึงมีหน้าที่

ในการควบคุม ดูแลให้บุคลากรมีการวางแผนจำหน่าย อย่างมีประสิทธิภาพ จากการทบทวนเกี่ยวกับอุปสรรค ของการวางแผนจำหน่ายพบว่า โรงพยาบาลส่วนใหญ่ ไม่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวางแผนจำหน่าย การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพระหว่างทีมสุขภาพ และการวางแผนจำหน่ายโดยไม่มีการเปิดโอกาสให้ ผู้ป่วยมีส่วนร่วม (Eliza et al., 2010) ดังนั้น ในการ วิจัยครั้งนี้จึงได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตั้งเป้าหมาย ร่วมกันของคิง (King, 1981) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าว มุ่งเน้นการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ร่วมกันระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย โดยเริ่ม จากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จากนั้นพยาบาลและ ผู้ป่วยร่วมกันกำหนดปัญหา ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมการวางแผนจำหน่าย และร่วมกัน ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่กำหนด และร่วมกัน ประเมินผลกิจกรรมตามแผนที่กำหนด โดยมุ่งเน้น ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางในการแก้ ปัญหาด้วยตนเอง (เลิศชาย ปานมุข, 2552) จากการ ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจำหน่าย ตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง (King, 1981) พบว่า ทำให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมดูแลตนเอง ที่ดีขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มความพึงพอใจในบริการ พยาบาลของผู้ป่วย ลดอัตราการกลับเข้ารับ การรักษาซ้ำ และเพิ่มความพึงพอใจของบุคลากรในการ ให้บริการ (พรทิพย์ จรุงศักดิ์สกุล, 2552)

โรงพยาบาลเอกชล 1 จังหวัดชลบุรี มีความ ตระหนักในการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยเบาหวานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 ด้วยการวางแผนจำหน่าย ถึงแม้ว่าจะ มีการพัฒนาการวางแผนจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง แต่ จากการรายงานการบันทึกการวางแผนจำหน่ายใน ปี พ.ศ. 2555 พบว่า การวางแผนจำหน่ายของ โรงพยาบาลไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน และไม่พบว่ามี การระบุอย่างชัดเจนว่าพยาบาลใช้กระบวนการ พยาบาลในการวางแผนจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 63

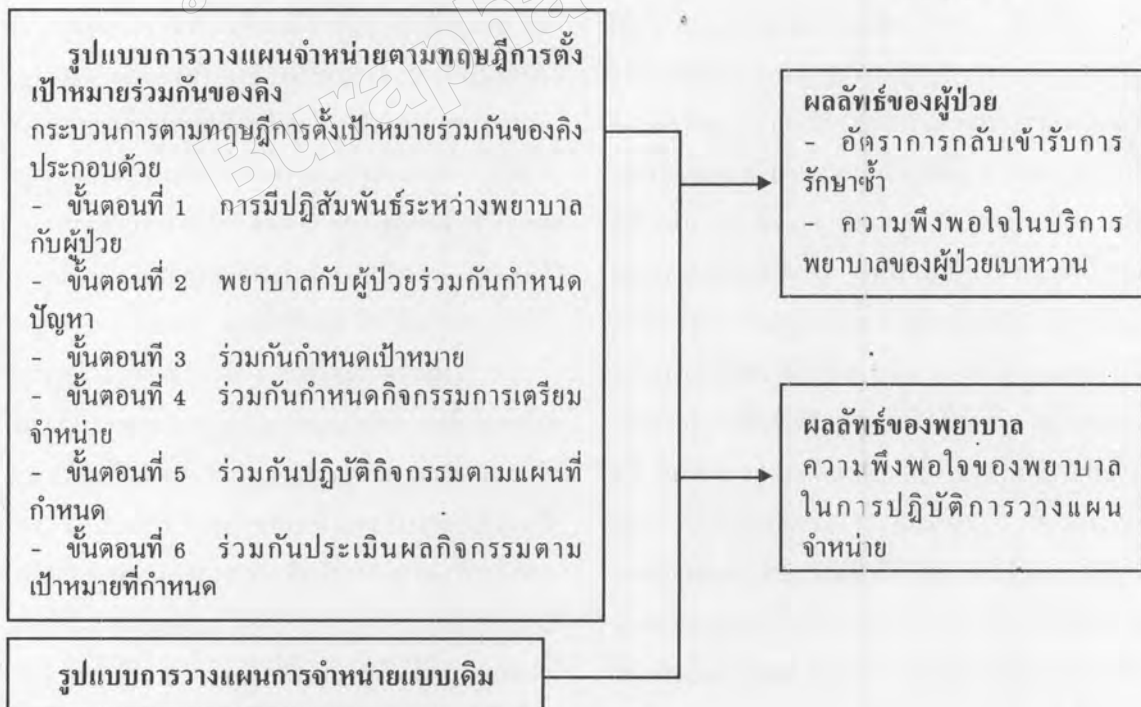
ประกอบกับสถิติการกลับเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยเบาหวานด้วยโรคแทรกซ้อนพบว่าผู้ป่วยกลับเข้ารับการรักษา คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการประยุกต์ใช้การวางแผนจำหน่ายกับทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบอัตราการกลับเข้ารับการรักษาของผู้ป่วยเบาหวานระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทุกคนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชล 1 จังหวัดชลบุรี และพยาบาลทุกคนที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชล 1 จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 ถึง เดือนธันวาคม 2554

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วย คือผู้ป่วยเบาหวานที่คัดเลือกจากประชากรที่ศึกษาจำนวน 60 คน โดยขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเท่ากับ 30 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกแบบสะดวก (convenient sampling) โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีความสนใจและความพร้อมในการเข้าร่วมในการวิจัย 2) มีสติสัมปชัญญะดี สามารถพูดและฟังภาษาไทยได้ดี ไม่มีปัญหาในการสื่อสาร 3) สามารถปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างพยาบาล คือ พยาบาลที่รับผิดชอบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยในแผนกผู้ป่วยใน ทำการคัดเลือกโดยการสุ่มเลือกแบบสะดวกจำนวน 15 คน กำหนดคุณสมบัติดังนี้ 1) มีความสนใจและพร้อมเข้าร่วมในการทำวิจัย 2) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเบาหวานอย่างน้อย 1 ปีและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลอย่างน้อย 1 ปี

ขนาดและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวาน โดยการหาค่าขนาดอิทธิพลของแบบแผนการวิจัยทั้งสอง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยทบทวนงานวิจัยที่มีลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา และลักษณะของสิ่งทดลองที่มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยนี้มากที่สุดจากการคำนวณพบว่า มีค่าขนาดอิทธิพลประมาณ .80 และเมื่อนำมาเปิดตารางโพรวิทและฮังเกอร์ (Polit &

Hungler, 1987) โดยผู้วิจัยกำหนด $\alpha = .05$ Power = .80 เปิดตารางได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 26 คนต่อกลุ่ม เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนผู้ป่วยเบาหวานเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน รวมผู้เข้าร่วมงานวิจัยทั้งสิ้น 60 คน ในการคัดเลือกผู้ป่วยเบาหวานเข้าเป็นกลุ่มทดลอง จะทำการคัดเลือกผู้ป่วยเบาหวานตามคุณสมบัติที่กำหนดเหมือนกับกลุ่มควบคุม นอกจากนี้จะคัดเลือกผู้ป่วยเบาหวานที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับกลุ่มควบคุมในเรื่องของ เพศ อายุ และระยะเวลาในการเป็นโรคเบาหวาน เพื่อทำการจับคู่เป็นรายคู่ (match pair) จนครบจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1.1 รูปแบบการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเบาหวานตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงร่วมกับการวางแผนจำหน่ายประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย 2) การกำหนดปัญหา 3) การกำหนดเป้าหมาย 4) การกำหนดกิจกรรมการเตรียมจำหน่าย 5) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด 6) การประเมินผลกิจกรรมตามเป้าหมายที่กำหนด

1.2 คู่มือการวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยเบาหวาน โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง และแนวคิดการวางแผนจำหน่ายมาใช้ในการสร้างคู่มือ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการวางแผนจำหน่ายและขั้นตอนการวางแผนการจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง ประกอบด้วย 1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย 2) ร่วมกันการกำหนด

ปัญหา 3) ร่วมกันการกำหนดเป้าหมาย 4) ร่วมกันกำหนดกิจกรรมการเตรียมจำหน่าย 5) การปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนที่กำหนด 6) การประเมินผลกิจกรรมตามเป้าหมายที่กำหนด

1.3 คู่มือการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวาน สำหรับพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับพยาบาลในการให้ความรู้กับผู้ป่วยเบาหวาน โดยครอบคลุมในเรื่อง กลไกการเกิดโรค อาการและอาการแสดง ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน โภชนาการ ยาโรคเบาหวาน การออกกำลังกายและการดูแลเท้า และการมาตรวจตามนัด

1.4 คู่มือการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ป่วยเบาหวานในการดูแลตนเองภายหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรค การสังเกตอาการผิดปกติ ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน โภชนาการ การใช้ยา การออกกำลังกายและการดูแลเท้า

1.5 แบบบันทึกการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเป็นแบบบันทึกในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยสำหรับพยาบาล ในแบบบันทึกได้แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้คือ ส่วนที่ 1 คือ การประเมินสภาพปัญหา ส่วนที่ 2 คือ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกิจกรรมการเตรียมจำหน่าย และการประเมินผลกิจกรรม ส่วนที่ 3 คือ แผนการดูแลผู้ป่วยก่อนจำหน่าย

1.6 แผนการให้ความรู้และฝึกทักษะการดูแลสุขภาพตนเองสำหรับผู้ป่วยเบาหวานเป็นแบบบันทึกหลังการให้สุศึกษาและฝึกทักษะแก่ผู้ป่วยเบาหวาน โดยมีเนื้อหาในการให้สุศึกษาผู้ป่วยเกี่ยวกับเรื่อง กลไกการเกิดโรคเบาหวาน อาการและอาการแสดงของโรคเบาหวาน ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน ยาโรคเบาหวาน การออกกำลังกายและการดูแลเท้า การมาตรวจตามนัด และการขอความช่วยเหลือจากหน่วยบริการทางสุขภาพและ

การส่งต่อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยเป็นคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิดทั้งหมด 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน

2.2 แบบบันทึกการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการกลับมารักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานของอ้อนน้อม รูปะวิโรจน์ (2550) ที่สร้างขึ้นตามข้อกำหนดของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์, 2543) ซึ่งประกอบด้วย ชื่อ-สกุล ผู้ป่วย HN AN วันที่เข้ารับการรักษาล่าสุด วันที่เข้ารับการรักษาล่าสุด สาเหตุของการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของ อ้อนน้อม รูปะวิโรจน์ (2550) ที่พัฒนามาจากแนวคิดของเดวิด และบัสท์ (Davis & Bush, 1995 อ้างถึงใน อ้อนน้อม รูปะวิโรจน์, 2550) ทำการวัดทั้งหมด 4 ด้าน คือ ความสามารถในการปฏิบัติงาน (3 ข้อ) ด้านการดูแลจิตใจ (4 ข้อ) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร (5 ข้อ) ด้านการให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านและการติดตามต่อเนื่อง (10 ข้อ) คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ พึงพอใจน้อยที่สุด = 1, พึงพอใจน้อย = 2, พึงพอใจปานกลาง = 3, พึงพอใจมาก = 4, พึงพอใจมากที่สุด = 5 การแปลผลคะแนนรวมมากแสดงว่า มีความพึงพอใจในบริการพยาบาลมาก

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย ผู้วิจัย

ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาล ของ อ่อนน้อม ฐปะวิโรจน์ (2550) ที่พัฒนามาจากแนวคิดของ แมคเคลลีแลนด์ (McClelland, 2001 อ้างถึงใน อ่อนน้อม ฐปะวิโรจน์, 2550) ทำการวัดความพึงพอใจทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในด้านความสำเร็จ (6 ข้อ) ด้านอำนาจในการทำงาน (5 ข้อ) ด้านสัมพันธภาพ (5 ข้อ) แบ่งเป็น 2 ตอน คือข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ในโรงพยาบาล และประสบการณ์การในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็นข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ พึงพอใจน้อยที่สุด = 1, พึงพอใจน้อย = 2, พึงพอใจปานกลาง = 3, พึงพอใจมาก = 4, พึงพอใจมากที่สุด = 5 การแปลผล คะแนนรวมมากแสดงว่า มีความพึงพอใจในการปฏิบัติกรวางแผนจำหน่ายมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมาหาความตรงตามเนื้อหา โดยการนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาการใช้ภาษา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ หลังจากนั้น จึงนำไปทดลองใช้โดยให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชล 2 จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 คน ทดลองใช้คู่มือแนะนำรณรงค์กับผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 30 คน ที่เข้ารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยใน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ วิธีการนำไปใช้ ขั้นตอนของการนำไปใช้ อุปสรรคของการนำเครื่องมือไปใช้ และนำมาปรับปรุง แก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยมี

ขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อรายการและการใช้ภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นผู้วิจัยส่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหลังผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยถือเกณฑ์ความคิดเห็นตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิจาก 4 ใน 5 ท่าน หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การหาความเที่ยง มีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยในจำนวน 30 คน และทดลองใช้กับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในจำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง และหลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน และแบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 และ .94 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์พร้อมเครื่องมือต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว จึงทำหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการ และหัวหน้าแผนกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลเอกชล 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล เมื่อ

พิจารณาตรวจสอบเป็นที่เรียบร้อยจึงดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการวิจัย ทั้งนี้ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจและสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา จะไม่มีผลกระทบใดๆ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนำมาใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมและใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น

การดำเนินการวิจัย

ขั้นเตรียมการทดลอง ผู้วิจัยจัดเตรียมและสร้างเครื่องมือในการวิจัย จากนั้นเสนอขอพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของโรงพยาบาล เมื่อได้รับอนุญาตจึงพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และคัดเลือกผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยใน ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยและพยาบาล ผู้วิจัยทำการอธิบายการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความเข้าใจของผู้ช่วยวิจัยจนมีความเข้าใจตรงกับผู้วิจัย

ขั้นตอนการทดลอง

1. กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนดเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ถึง วันที่ 31 สิงหาคม 2554 และผู้วิจัยคัดเลือกพยาบาลที่รับผิดชอบการวางแผนจำหน่ายจำนวน 15 คนตามคุณสมบัติที่กำหนด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มควบคุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากนั้นพยาบาลกลุ่มทดลองปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายโดยใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายแบบเดิม ดังนี้

พยาบาลประเมินความต้องการการวางแผนจำหน่าย จากนั้นให้การดูแลผู้ป่วยเบาหวานตามแผนการรักษาของแพทย์และแผนการพยาบาลประจำวัน และลงบันทึกตามแบบฟอร์มของโรงพยาบาล ในวันจำหน่ายผู้ป่วย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มควบคุม เพื่อขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานก่อนการจำหน่าย เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณในการให้ความร่วมมือและปิดสัมพันธภาพ

2. ผู้วิจัยจัดโครงการอบรมการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง โดยเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่อง ความรู้และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงในการวางแผนจำหน่าย หลังจากการบรรยาย ผู้วิจัยแจกเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองแก่ผู้เข้าร่วมการอบรม จากนั้นผู้วิจัยแจกกรณีศึกษาของผู้ป่วยเบาหวาน และให้ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนทดลองลงบันทึกในแบบบันทึกโดยถือเกณฑ์ความถูกต้องในการลงบันทึกร้อยละ 80 ผู้วิจัยจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและอธิบายการลงบันทึก และตรวจสอบความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมการอบรมจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน

3. กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มทดลองจำนวน 30 คนตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีคุณสมบัติเข้ากันได้กับกลุ่มควบคุมในเรื่องของ เพศ อายุ และระยะเวลาในการเป็นโรคเบาหวานเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน 2554 จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการทำวิจัย จากนั้นพยาบาลกลุ่มทดลองปฏิบัติการวางแผนการจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 วันแรกที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล พยาบาลสร้างสัมพันธภาพและมี

ปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย จากนั้นพยาบาลและผู้ป่วยร่วมกันประเมินปัญหาใน 3 ระบบได้แก่ ระบบบุคคล ระบบระหว่างบุคคล และระบบสังคม จากนั้นพยาบาลและผู้ป่วยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาพิจารณาร่วมกัน และร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา หลังจากนั้น พยาบาลจะนัดหมายกับผู้ป่วยอีกครั้ง

3.2 วันที่สองที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล พยาบาลและผู้ป่วยร่วมกันกำหนดกิจกรรมการเตรียมแผนการจำหน่าย รวมถึงการฝึกทักษะที่จำเป็น จากนั้นพยาบาลและผู้ป่วยร่วมกันปฏิบัติตามแผนการพยาบาลที่ได้กำหนดไว้

3.3 วันที่สามที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล พยาบาลและผู้ป่วยร่วมกันประเมินผลกิจกรรมตามเป้าหมายที่กำหนด หากไม่บรรลุเป้าหมายพยาบาลและผู้ป่วยร่วมกันปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายในเรื่องนั้นๆ ใหม่ ก่อนการจำหน่ายกลับบ้าน พยาบาลแจกคู่มือการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน พร้อมทั้งอธิบายวิธีการใช้คู่มือก่อนการกลับบ้าน ในส่วนของการติดตามเยี่ยม พยาบาลจะติดตามเยี่ยมผู้ป่วยในวันที่มาตรวจตามนัดที่โรงพยาบาลและมีการโทรศัพท์เยี่ยมผู้ป่วยอีก 1 ครั้ง ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยในวันที่จำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้าน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเข้าพบกลุ่มทดลอง และผู้ช่วยวิจัยขอความร่วมมือผู้ป่วยทำแบบสอบถามความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานก่อนการจำหน่าย เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณในการให้ความร่วมมือและปิดสัมพันธภาพ

จากนั้น ผู้ช่วยวิจัยประเมินอัตราการกลับเข้ารับการรักษาล่วงหน้าของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยติดตามการเข้ารับการรักษาล่วงหน้าด้วยภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวานภายใน 28 วันหลังการจำหน่าย และตรวจสอบการเข้ารับการรักษานที่โรงพยาบาลจากเวชระเบียนของผู้ป่วย

ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในพยาบาลผู้ที่ได้รับการอบรมการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายของกิง โดยการให้พยาบาลตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายก่อนและหลังการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของกิง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลสุขภาพด้วยการแจกแจง ความถี่ ร้อยละและเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบอัตราการกลับเข้ารับการรักษาล่วงหน้า ใช้การทดสอบฟิชเชอร์เอ็กซัคต์เทสต์ (Fisher's exact test) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานโดยใช้สถิติ (independent t-test) และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย โดยใช้สถิติ (dependent t-test) ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อดกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ พบว่า มีการกระจายเป็นโค้งปกติ (normal distribution)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ป่วย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 61-70 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีอาชีพค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-29,999 บาท ส่วนใหญ่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลชุมชน/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และทั้งสองกลุ่มมีระยะเวลาในการเป็นเบาหวานนาน 1-5 ปี และ

ส่วนใหญ่มีผู้ดูแลที่บ้านคือ ภรรยา/สามี/บุตร เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ป่วยเบาหวานระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติไค-สแควร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีข้อมูลพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวอย่างพยาบาลเป็นเพศหญิงทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและมีประสบการณ์ในการ

ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน อยู่ในช่วง 1-5 ปี

3. จากการติดตามผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองไม่พบผู้ป่วยกลับเข้ารับการรักษาภายใน 28 วัน ส่วนกลุ่มควบคุม นั้นมีจำนวนผู้ป่วยกลับเข้ารับการรักษาภายในเวลา 10 วัน จำนวน 1 คน และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยการทดสอบสถิติฟิชเชอร์ เอ็กแทรกซ์ เทสต์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยที่กลับเข้ารับการรักษาซ้ำระหว่างผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	df	p-value
กลับเข้ารับรักษา	0	1	1	.50
ไม่กลับเข้ารับรักษา	30	29		
รวม	30	30		

4. ความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 3.59 (SD = 0.58) ส่วนกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ย 3.06 (SD = 0.60) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติที พบว่าค่า

เฉลี่ยของความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 10.61, p < .05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในบริการพยาบาลระหว่างผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	SD	M	t	p
กลุ่มทดลอง	30	3.59	0.58	10.61	<.001
กลุ่มควบคุม	30	3.06	0.60		

5. ความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติกรวางแผนจำหน่าย ก่อนการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 2.49 (SD = 0.59) ส่วนหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ย 3.53 (SD = 0.82) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติที พบว่า ค่าเฉลี่ยความ

พึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติกรวางแผนจำหน่ายหลังการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายมีค่าสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 19.41, p < .05$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติกรวางแผนจำหน่ายก่อนและหลังการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	SD	Mean difference	SD difference	t	p
ก่อนการใช้รูปแบบ	15	2.49	0.59	0.85	0.33	19.41	< .001
หลังการใช้รูปแบบ	15	3.53	0.83				

อภิปรายผล

1. ผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันในอัตราการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ อธิบายได้ว่า ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไม่ได้มีการควบคุมหรือตรวจสอบวิธีการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงของพยาบาล ประกอบกับนโยบายของทางโรงพยาบาล เอกชล 1 ได้ให้ผู้ป่วยเบาหวานมาพบแพทย์ที่แผนกผู้ป่วยนอกภายหลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อติดตามผลการรักษา และเจาะเลือดเพื่อประเมินระดับน้ำตาลในเลือด และมีการปรับการรักษาอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลถึงการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงไม่พบความแตกต่างในการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยทั้งสองกลุ่ม

2. ความพึงพอใจในบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองพบว่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานกลุ่มทดลองรับรู้ว่ายพบาลที่ปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายมีความสามารถในการปฏิบัติงานมีการให้ข้อมูล การให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านและการติดตามต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะพยาบาลในกลุ่มทดลองจะต้องเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยตั้งแต่วันแรกที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล มีการเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดความพึงพอใจซึ่งการวางแผนจำหน่าย เป็นนวัตกรรมหนึ่งของการบริหารการบริการพยาบาล (Davis & Bush, 1995 อ้างถึงใน อ่อนน้อม ฐปะวิโรจน์, 2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา เทพวัลย์ ฉัตรกนก ทุมวิภาด คณิงนิจ พงศ์ถาวรภมร และดวงรัตน์ วัฒนกิจไกลเลิศ (2554) ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการวางแผนจำหน่ายแบบมีโครงสร้างในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจเฉียบพลันต่อความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ความพึงพอใจและการกลับมารักษาซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจมากกว่า ผู้ป่วยกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เพราะรูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามแนวคิดทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงในการวิจัยครั้งนี้ยึดหลักการที่ว่าให้ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางเช่นเดียวกับงานวิจัยดังกล่าวแล้วข้างต้น

3. ความพึงพอใจของพยาบาลในการปฏิบัติการวางแผนจำหน่าย หลังการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายพบว่าสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการวางแผนจำหน่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าพยาบาลที่การปฏิบัติการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงรับรู้ความสำเร็จของการวางแผนจำหน่ายที่ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ ลดการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำ พยาบาลได้บริหารจัดการเกี่ยวกับการวางแผนจำหน่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนจำหน่าย รวมทั้งการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง มีการอบรมการใช้คู่มือการวางแผนจำหน่ายและมีแบบบันทึกการวางแผนจำหน่ายที่ทำให้พยาบาลมีแนวทางที่ชัดเจนในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ พยาบาลมีความพึงพอใจในการที่ได้ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ ซึ่งความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการพยาบาลนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริการพยาบาล และความพึงพอใจในงานเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมิตรา เวียงเงิน (2551) ทำการศึกษาผลของการใช้การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยสูงอายุต่อจำนวนวันนอนและความพึงพอใจของพยาบาลหรือผู้ป่วยอายุรกรรม ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของพยาบาลก่อนและหลังการใช้รูปแบบการวางแผน

เจ้าหน้าที่ผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยอายุรกรรมมีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการวางแผนจำหน่ายที่มีรูปแบบชัดเจนสามารถปฏิบัติตามได้จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในด้านการปฏิบัติการพยาบาล บุคลากรทางสุขภาพสามารถนำรูปแบบการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงไปใช้ในการวางแผนจำหน่ายกับผู้ป่วยเบาหวานทุกรายที่เข้ารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยใน

2. ในด้านการบริหารการพยาบาล ผู้บริหารทางพยาบาลควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยเบาหวาน มีการจัดทำแผนในการพัฒนาศักยภาพและฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาความพึงพอใจในบริการพยาบาลครั้งนี้เป็นการศึกษาในระยะสั้นเท่านั้น จึงควรมีการติดตามผลการวางแผนจำหน่ายตามทฤษฎีการตั้งเป้าหมายร่วมกันของคิงภายหลังการทดลองอย่างต่อเนื่องในระยะยาวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าแผนกผู้ป่วยในทุกท่าน รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จิตรม ศรีรัตนบัลล์. (2543). *ประสิทธิภาพในระบบสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: ดิซริ์.

นุชรี อาบสุวรรณ และนิตยา พันธุเวชย์. (2555). *ประเด็นรณรงค์ วันเบาหวานโลก ปี 2554 (ปีงบประมาณ 2555)*. วันที่ค้นข้อมูล 20 ตุลาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://dcp11.ddc.moph.go.th>.

บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2550). *ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์ เทพวัลย์ ฉัตรนก ทุมวิภาต ดวงรัตน์ วัฒนกิจไกลเลิศ และกณิงิจ พงศ์ถาวรภม. (2554). *ประสิทธิผลของโปรแกรมการวางแผนจำหน่ายแบบมีโครงสร้างในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจเฉียบพลัน ต่อความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันความพึงพอใจ และการกลับมารักษาซ้ำ*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 29(2), 121-127.

พรทิพย์ จรุงศักดิ์สกุล. (2552). *การประยุกต์ทฤษฎีการบรรลุเป้าหมายของคิงกับการพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช Conduct disorder ที่มี Bipolar disorder ร่วมด้วย*. วันที่ค้นข้อมูล 15 กันยายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.yuwaprasart.com>.

เพชร รอดอารีย์. (2550). *ผลกระทบของโรคเบาหวานต่อสุขภาพความเจ็บป่วย.สถานการณ์โรคเบาหวานในประเทศไทย 2550*. กรุงเทพฯ: วิวัฒนาการพิมพ์.

เลิศชาย ปานมุข. (2552). *แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่*. วันที่ค้นข้อมูล 14 พฤษภาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.banprak-nfe.com/webbord/index.php>.

สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2549). *มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองกึ่งรัชสมัยครบ 60 ปี*. นนทบุรี: โอเอสดีค พับลิชชิ่ง.

สำนักนโยบาย และยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2555). รายงาน *NCD 1 ปีงบประมาณ 2555 ในโครงการสนองน้ำพระราชหฤทัยในหลวง ทรงห่วงใยสุขภาพประชาชน*. วันที่ค้นข้อมูล 20 ตุลาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://dcp11.ddc.moph.go.th>.

สุมิตรา เวียงเงิน. (2551). ผลการใช้การวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วยสูงอายุต่อจำนวนวันนอนและความพึงพอใจของพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ทองหงษ์ กมลชนก เทพสิทธิ์ ภาควิชา จังพริยะอนันต์ และธนวันต์ กาบภิรมย์. (2555). รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำปี 2555. วารสารสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 43(7), 50.

อ่อนน้อม ฐะวีโรจน์. (2550). ผลการใช้การวางแผนการจำหน่ายและการติดตามทางโทรศัพท์ต่ออัตราการกลับมารักษาซ้ำและความพึงพอใจในการบริการพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวาน. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eliza, W., Carry, Y., Annie, W. L. C., Michael, C. M. L., Frank, W. K. C., Fiona, Y. Y. W., & Eng-Kiaong, Y. (2010). Barriers to effective discharge planning: A qualitative study investigate the perspectives of the frontline healthcare professionals. *BMC Health Services Research*, 6(2), 112.

King, I. M. (1981). *A theory of nursing*. New York: A Wiley Medical.

Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1987). *Nursing research: Principles and method*. Philadelphia: J.B. Lippincott.

Shepperd, S., Parks, J., McClaren, J., & Philips, C. (2010). *Discharge planning from hospital to home*. Retrieved August 4, 2012, from <http://summaries.cochrane.org>.